

Jackson Li vernieuwt de traditie

Jongstleden oktober verbleef Jackson Li enkele weken in Delft. Aanleiding hem te interviewen in Galerie Terra Delft die hem in Nederland vertegenwoordigt. Simone Haak van Terra luistert mee, want Li vertelt enthousiast, maar is niet steeds verstaanbaar. Bovendien springt hij van de hak op de tak en dan is toelichting noodzaak.

door Peter van Kester

"Jackson is vooral een bruggenbouwer", zegt Simone Haak. "Hij brengt voortdurend mensen en partijen bij elkaar. Op een dag stond hij plotseling voor de deur. Hij was artist in residence bij de Porceleynse Fles en nodigde ons uit voor de Shanghai Art Fair. Aanvankelijk waren we terughoudend – wat moesten wij nu in China? Maar uiteindelijk zijn wij met elkaar in zee gegaan. En dat heeft ons beiden veel gebracht!"

Jackson Li (1953) is een rasschilder. Ook de paar weken die hij in Delft doorbracht schilderde hij voortdurend. Met pennen en penselen die hij in allerlei maten bezit – zijn vrouw is kwastenmaker. Hij toont het werk enthousiast. De expressionistische zwarte en rode lijnen herinneren aan Egon Schiele en Marlène Dumas, maar hij vindt het geen probleem wanneer ik hem dat zeg. "Ik beschouw mezelf als een post-modernist. Ik sluit bewust aan op de traditie", legt hij uit. "Het Modernisme brak met opzet met de geschiedenis en de traditie. Maar op een bepaald moment werd het te abstract, te koel. We moeten terug naar de mens, terug naar de traditie. We kunnen niet zonder." In zijn keramiek probeert Jackson Li de Chinese geschiedenis

bewust tot leven te brengen. Een voorbeeld is een in de galerie aanwezige kom. Op het eerste gezicht een traditionele, bruine kom, versierd met lineair geschilderde bladeren in goud. Deze vulde Li fragmentarisch in met contrasterende witte en blauwe kleuren. Zo ontstond een hedendaags object dat respectvol en met humor aansluit bij de lange keramiektraditie van China. Een vaas van zijn hand heeft eveneens een klassieke Chinese vorm, maar wordt eigentijds door het geestige insect dat hij vlak onder de hals schilderde. Het toont aan hoe het hedendaagse China aan het veranderen is. Jackson Li vergelijkt zijn werkwijze graag met koken. "Ontwerpen

Jackson Li, Bruine kom, 2011; post Royal China Ware; h. 30 cm, Ø 29 cm.

Boven: Jackson Li in zijn atelier in Sanbao, 2012.
Onder: Jackson Li, verzameling kwasten, 2012.

is als koken. Je verwerkt ingrediënten altijd op je eigen manier. Toen ik eens in Delft kookte, mengde ik varkensvlees met paddenstoelen. Door deze bekende ingrediënten anders te snijden en te combineren – op z'n Chinees – veranderde de textuur. Niemand herkende nog het vlees, maar iedereen vond het heerlijk! Zo ontstaan nieuwe dingen."

Improvisatie

Ook in zijn vrije sculpturen interpreteert Jackson Li de Aziatische geschiedenis opnieuw. *Echo from Tang* (2011) lijkt een klassiek Chinees tafereeltje, met een duidelijke voor- en achterkant. Het is ontstaan tijdens een dynamisch proces, waarin hij van te voren geboetseerde paarden, kruidjes en geisha's snel tot een ensemble assembleerde. Met bladgoud aangebrachte accenten verlevendigen het geheel, geeft het een 'sense of painting'. "Zij ademen de sfeer van boeddhistische graven en tempels die vaak bedolven zijn onder sculpturen", zegt Li. "Maar ook de Chinese cultuur klinkt mee en de eeuwenoude landschapstraditie. De sculpturen hebben een narratief karakter. There is always a story to tell! Ze bestaan uit meerdere lagen zonder dat zij een aaneengesloten

Jackson Li, servies *Jade Garden*, 2013.

Jackson Li, Vaas *Crane* (kraanvogel), 2011; post Royal China Ware; h. 25 x 9 x 6 cm.

“Ontwerpen is als koken. Je verwerkt ingrediënten altijd op je eigen manier.” (Jackson Li)

verhaal vertellen.” Jackson Li improviseert graag. In één dag draait hij probleemloos honderd theekommen! En passant schildert hij de portretten van ontwerpers, burgemeesters en andere personen die hij ontmoet op keramische borden. In opdracht van een museum in Peking ontwierp Jackson Li vanaf eind jaren negentig het zogeheten *Post Royal China Ware*. Het museum wilde graag een hedendaagse ‘aanvulling’ op het superieure porselein dat eeuwenlang speciaal voor het hof was gemaakt in de keizerlijke ovens in Jingdezhen, waarvan er nog enkele in bedrijf zijn. Ook hier gebruikte Li traditionele klassieke vormen en speelde hij met de decoraties, ontleend aan de Qing-dynastie (1644-1911). Door ze in strakke, rechte lijnen over een dekselpot te verdelen, met humoristisch uitgesneden details. Of door de traditionele afbeelding van een kraanvogel – het symbool voor een lang leven – gedeeltelijk af te dekken met witte glazuur. Zo veranderde hij de expressie en relativeerde hij de symboliek. In dit verfrissende porselein gebruikte Li ook goud en ventileerde hij ideeën over design en reproductie. Hij ontwierp zowel unica als seriestukken en combineerde transfers en handwerk. Soms paste hij bewust plattere vormen toe omdat die makkelijker zijn te vervoeren. Steeds geraffineerd en elegant,

maar nooit klakkeloos kopiërend. Voor de keten *Jade Garden*, dat ruim twintig restaurants door heel China beheert, ontwierp hij een eetservies. Ook hier speelt hij met klassieke vormen die hij door humoristische ingrepen relateert, hetzij in de vorm, hetzij in de beschildering.

Sanbao

In de jaren tachtig van de vorige eeuw haalde de generatie van Jackson Li de moderne kunstgeschiedenis in versneld tempo in. Action painting, Pop Art, Hard Edge: alles kwam nog eens voorbij. Pas toen Li begin jaren negentig in Canada en later in de Verenigde Staten ging studeren en diverse universitaire graden behaalde, kon hij enigszins afstand nemen. Pas toen realiseerde hij zich wat werkelijk belangrijk voor hem was: zijn eigen Chinese achtergrond. Jackson Li: “Die omgeving werkte als een spiegel – pas toen kon ik mezelf zien! Ik voelde me een complete alien en sprak nauwelijks Engels. Dat leerde ik mezelf door veel tv te kijken. Toen ik na drie maanden een uitnodiging kreeg om een lezing te geven – in het Engels! – was ik bijzonder nerveus. Maar ik heb het gedaan en het werd een succes omdat ik vanuit mijn eigen traditie en mijn hart sprak!” Inmiddels pendelt Jackson Li, in 1953 geboren als Jiansheng Li, heen en weer tussen Canada en China.

Jackson Li streek in 1995 neer in het landelijke Sanbao, een dorpje vlak buiten Jingdezhen, waar het zogeheten Chinasteen wordt gedolven. Verpulverd en vermengd met water levert het porseleinklei op. De tijd leek er te hebben stilgestaan. De oude watermolens, de houten planken om klei te drogen, de potten om de klei in te bewaren en de vele gereedschappen: alles was er nog. In 2000 richtte Li het *Sanbao International*

Jackson Li, sculptuur *Echo from Tang*, 2011; porselein, bladgoud; h. 37 x 24 x 13 cm.

Jackson Li, Vaas *Insect*, 2011; post Royal China Ware; h. 19 cm, Ø 9 cm.

Ceramic Art Institute op dat werkt als een brug tussen oost en west. De afgelopen twintig jaar ontving hij er keramisten uit de hele wereld. Behalve Chinezen, Australiërs, Amerikanen, Russen, Brazilianen en Indiërs, bezochten ook Nederlanders het dorpje. Op initiatief van Galerie Terra Delft werkten Mieke de Groot, Peter Keizer, Olav Slingerland, Mariëtte van der Ven en Henk Wolvers er in het voorjaar van 2012 zes weken, samen met Chinese kunstenaars en plaatselijke vaklieden. "Sanbao is een thuis voor de ziel", zegt Li, "dat de nationaliteiten overstijgt. Het roept positieve energieën tevoorschijn. Een Australische keramist vertelde mij dat hij in Sanbao 'thuis kwam' omdat de hele atmosfeer maakte dat hij zichzelf vond!" Jackson Li bouwde in Sanbao slaapvertrekken, studio's voor zichzelf en zijn gasten en een museum. Er kunnen veertig mensen overnachten en maar liefst tweehonderd eten. Zijn zus en zwager assisteren hem sinds enkele jaren zodat hij weer meer tijd aan zijn eigen werk kan besteden. Hij verplaatste een eeuwenoud houten huis van Jingdezhen naar Sanbao, waar hij het plank voor plank weer opbouwde. Hij houdt van dingen die een geschiedenis hebben, een verhaal vertellen. Opnieuw een voorbeeld hoezeer de traditie, het doorleefde, hem na aan het hart ligt.

Multidisciplinair

De generatie van Jackson Li werkt bij uitstek multidisciplinair. Gedwongen door de politieke omstandigheden gebruikten zij allerlei verschillende kanalen. Vooral internationale symposia bleken een effectief communicatiemiddel. Zo gaf Li ook tijdens het Ceramic Millenium in Amsterdam een lezing en verkocht hij er een vijftal stukken. Nog steeds spreekt hij regelmatig op symposia. Hij is niet alleen kunstenaar, schilder en keramist,

maar ook architect en uitvoerder. Het museum in Sanbao ontwierp en bouwde hij zelf. Hij is ook documentairemaker. Zijn film *Tao Yao* bijvoorbeeld gaat over een dorp waar grote vaten worden gebakken in lange, draakvormige ovens. De dorpingen beheersen dat ambacht nog dat verdwijnt zodra die generatie uitsterft. Li leerde zichzelf filmen door eindeloos films van grote meesters te bestuderen. Hij ontving internationale prijzen voor zijn documentaires.

Zijn samenwerking met de Koninklijke Porseleyne Fles/Royal Delft sloot logisch aan bij zijn intense belangstelling voor oude ambachten. Jackson Li werkte er in 2010 als artist in residence in het kader van het zusterverband Delft-Jingdezhen. Het was een zeer kort verblijf, slechts twee weken, maar het werd een teleurstelling. Li: "Ze maken niet echt een keuze. Je kunt het oude blijven doen en daarnaast het moderne ontwikkelen, gewoon naast elkaar. Maar hun concept is ouderwets. Ze hebben een goeie artdirector nodig. En er zou eens een internationaal symposium georganiseerd moeten worden, waar het wereldwijd beschikbare 'porcelain-brain' gezamenlijk naar oplossingen zou zoeken. Want ook bedrijven als Sèvres, Nymphenburg en Wedgwood verkeren in zwaar weer! Dergelijke bedrijven zouden ook veel meer met hun bezoekers kunnen doen."

Waar de samenwerking met Royal Delft stagneert, bloeit de relatie met Terra op. Komend voorjaar gaat de galerie opnieuw naar Sanbao. Martha Nagy, Beatrijs van Rheeden, Guy van Leemput, Marc Janssens, Susanne Silvertant, Yuk Kan Yeung en Martin MacWilliam reizen mee. Een voorbeeld van een nieuwe brug die ontstaat tussen Nederland en China.